



Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Bamble Bruk AS
Postboks 4
3999 HERRE

Vår dato: 13.05.2020
Vår ref.: 202003372-2
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Arnljot Einride Strømseng
957 26 303 / aes@nve.no

Bamble bruk AS - senkning av vannstanden i Kilevann for reparasjon av damluke - Skien kommune

Vi viser til deres varsel av 11.03.2020 om midlertidig senkning av vannstanden i Kilevann samt e-poster av 28.04.2020, 30.04.2020, 06.05.2020 og 08.05.2020

Om søknaden

Bamble bruk AS skal utføre reparasjonsarbeider og vedlikehold på Ålgårdstad dam i Herrevassdraget. Ålgårdstad dam er et konsesjonsfritt anlegg i konsekvensklasse 0 etter damsikkerhetsforskriften. Dammen er laget i betong og har kvanluker. Damhøyden er på 2,5 meter og en kronelengde på 21 meter, og dammen demmer opp Kilevann. Kilevann er en del av det vernede vassdraget Herreelva, som ble vernet i verneplan I (1973).

Bakgrunnen for tiltaket er at en av damlukene ble ødelagt i desember 2019. Dameier klarte å vinsje luken igjen slik at den nesten stengte helt. På grunn av mye regn og høy vannstand ble luken gjenåpnet i februar. Tiltakshaver opplyser at det har vært samarbeid med Skien kommune om tilbakeholdelse av vann for at ikke vann- og kloakkledninger som ligger i vannet skulle tørregges og bli utsatt for frost. Tiltakshaver informerer NVE om at utfordringen ligger i at damluken er hengslet i bunnen av dammen og at reparasjon må skje i tilnærmet tørrlagt område. Dameier mener det er vanskelig å slippe minstevannføring når dammen er stengt på lav vannstand da både ålekarsluke og bjelkestengsel sitter høyere enn lukene.

For å kunne utføre arbeidet på dammen på en sikker måte må Kilevann tappes ned slik at den ødelagte damluken blir tørrlagt. Dameier varslet NVE i e-post av 11.03.2020 at vannet skulle senkes 1,5 meter. Deretter skal det etableres en fangdam oppstrøms dammen slik at arbeidet med å reparere den ødelagte damluken kan gjennomføres på en sikker måte. I e-post av 30.04.2020 vurderer dameier at den ødelagte luken i Ålgårdstad dam skal forsøkes reparert uten at det etableres en fangdam. Tiltakshaver ønsker derfor å tappe ned vannet i overkant av to meter. Den 06.05.2020 fikk NVE melding fra dameier om at vannet nå var nedtappet 1,75 meter under normalvannstand og at reparasjonen av luken kunne starte. I e-

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

post to dager seinere (08.05.2020) ble NVE underrettet av dameier at tiltaket var nesten ferdigstilt og at dammen skulle stenges for oppfylling 10.05.2020.

Nedstrøms Kilevann ligger Siljantjenn, som etter tiltakshavers opplysninger skal opprettholde minstevannslipp i Bolvikelva ved at vann tappes ut av etablert tapperør som ligger 80 cm under damkronen. Slipp av vann fra Siljantjenn styres etter det NVE har fått opplyst av Bamble jeger- og fiskeforening.

Tiden vannet har behov for å være helt nedtappet for å få gjennomført nødvendige arbeidene og oppfylling kan starte er beregnet av dameier til å ta inntil en uke.

Det er viktige friluftsinnteresser i områdene i og rundt Kilevann. Områdene i og rundt sjøen benyttes hele året som turterreng, til fiske, bading, padling, ski og annen rekreasjon. Etter det NVE kjenner til er Kilevannet et av de mest brukte vannene for padlere i nedre Telemark.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang, og at søknaden må behandles raskt, har søknaden bare vært på lokal høring. NVE har sendt saken på høring til **Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, Vestfold og Telemark fylkeskommune** og **Skien kommune** for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Skien kommune uttaler i e-post av 28.04.2020:

Skien kommune skriver i sin uttalelse at det er flere interesser i tillegg til at utløpselva har anadrom fisk som kan bli berørt av tiltaket. Det er etablert både kommunal og private vann- og avløpsledninger i Kilevann, som blir liggende på tørt land som følge av senket vannstand. Kommunen nevner også at enkelte hytteiere må bruke båt for å komme seg ut til hyttene sine. Noe som blir vanskeliggjort ved lav vannstand i Kilevann. Skien kommune uttaler også at de ønsker seg NVEs faglige vurdering rundt saken som omhandler vannstandssenkningen av Kilevann.

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark uttaler i e-post av 28.04.2020:

« ...

Vi er av den oppfatning at Damluken må repareres og at perioden for reparasjon må tilstrebes så kort som mulig. Kilevannet vil etter at tiltaket er utført bli fylt i løpet av sommeren og tidlig høst 2020. Det er av betydning for hele vassdraget at Kilevannet blir fylt og at elva tilføres vann så raskt tilsiget tilsier dette.

Bamble bruk burde varslet vassdragsmyndigheten om tiltaket tidligere i prosessen.

Allmenne interesser:

Vassdraget er del av verna vassdrag, elver, vann og myrer inngår i vernegrunnlaget. Viktige elementer som inngår i naturmangfoldet er botanikk, fuglefauna og vannfauna. Området knyttet til Kilevannet er viktig for friluftsinnteressene i Grenland. Vassdraget er en viktig anadrom elvestrekning i Skien-Grenland Vannområde.

Herreelva og Bolvikelva/Siljanelva er lakseførende, og det er registrert elvemusling i vassdraget, også oppstrøms Siljantjern. Vassdraget er åleførende og det er registrert havniøye.

I dammen på Siljantjern er det satt inn tappeventil og Bamble Jeger og fiskeforening vil sørge for at vassdraget nedstrøms dammen i Siljantjern blir tilført vann i tørre perioder i løpet av våren/sommeren. Siljantjern har begrenset volum, og vil synke under nivået for tappeventilen

innen 1-2 mnd. uten tilførsel fra Kilevannet. Etter dette, er fisk og elvemusling prisgitt restfeltet, som er svært begrenset. Dersom vi får en tørr sommer uten tilstrekkelig oppfylling av Kilevannet, risikerer vi så lav vannføring at flere årsklasser med laks og sjøørret, samt elvemusling, står i fare for å tørke ut.

Vi har registrert at Kilevannet er blitt nedtappet ved flere anledninger de seinere årene og at dette har påført vassdraget negative virkninger. For å kunne forvalte et viktig vassdrag for anadrome arter vil det være av betydning med forutsigbarhet knyttet til miljøbassert vannføring i vassdraget. Vi ber NVE vurdere hvorvidt man kan innføre bestemmelser knyttet til dette spørsmålet.

...»

Vestfold og Telemark Fylkeskommune uttaler i e-post av 28.04.2020:

«...

Hensyn til automatisk freda kulturminner

Vi kjenner ikke til automatisk freda kulturminner som kommer i konflikt med konsesjonen og har derfor ingen merknader til tiltaket.

Vi vil likevel gjøre oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8 andre ledd. Meldeplikten oppstår hvis det oppdages automatisk fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd. Bestemmelsen legger et klart ansvar på tiltakshaver om å følge stanse- og meldeplikten. Tiltakshaver skal forsikre seg om at de som utfører arbeidet på stedet er kjent med stanse- og meldeplikten, men det er tiltakshaver selv som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Vestfold og Telemark fylkeskommune er rette adressat for en eventuell melding.

Vi anbefaler at meldeplikten innarbeides i konsesjonen, og at følgende tekst brukes: Om det viser seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne, skal Vestfold og Telemark fylkeskommune kontaktes og arbeidet stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet. Kulturminnemyndighetene avgjør snarest mulig – og senest innen 3 uker – om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. Fristen kan forlenges når særlige grunner tilsier det (jf. kulturminneloven § 8 andre ledd).

...»

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til avvik fra normalvannstanden etter vannressursloven § 8, når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

Hydrologi

Kilevann har et nedbørfelt på 126 km². Data fra NVEs lavvannsapplikasjon NEVINA viser at middelvannføringen ved Ålgårdstad dam er estimert til 1360 l/s, og alminnelig lavvannføring og 5-persentil sommervannføring er på henholdsvis 88 l/s og 63 l/s. Vannet har et overflateareal på 4,96 km² og har et magasinivolum på ca. 7 000 000 m³. Flomverdiene for Q₂₀₀ er beregnet til 36 m³/s (uten klimapåslag) og Q_m er beregnet til 16,5 m³/s.

Bolvikelva som er utløpselva fra Kilevann renner ned i Siljantjenn. Siljantjenn har ved utløpet et nedbørfelt på 136 km². Restfeltet mellom Ålgårdstad dam og Siljantjenn blir derfor ca. 10 km² og data

fra NEVINA gir en estimert restvannføring for alminnelig lavvannføring på 7 l/s. I Siljantjenn dam er det etablert tapperør 80 cm under damkrone som benyttes for å sikre minstevannslipp til Siljanelva/Bolvikelva. NVE har fått opplyst fra Fylkesmannen at Bamble jeger- og fiskeforening sørger for slipp av vann fra Siljantjenn til Siljanelva i vår- og sommerperioden.

Ifølge opplysninger fra dameier gjør den ødelagt luken i dammen det utfordrende å holde oppe vannstanden i Kilevann. Dameier opplyser samtidig at en reparasjon av den ødelagte luken bare kunne gjennomføres på en trygg måte ved at vannstanden i Kilevann senkes til under normalvannstanden. Dameier har informert kommunen at det ble startet nedtapping av vannet i starten av 2020. Det antas fra dameiers side at den planlagte nedtappingen og reparasjon av damluke er ferdig medio mai. NVE har vurdert i tidligere søknader om senkning av vannstanden, at Kilevann benyttes mye til rekreasjon og friluftsliv, og at disse interessene vil bli noe negativt berørt i nedtappingsperioden.

Naturmangfold

I Bolvikelva et stykke oppstrøms Siljantjenn er det registrert elvemusling. Bestanden ble i 2012 (i rapport «Kartlegging av elvemusling i Telemark») vurdert til å bestå av ca. 1000 individer og det fantes lite vertsfisk. NVE vurderer at det uten minstevannslipp fra Kilevann kan forårsake skader på elvemuslingbestanden. I Bolvikelva og Herrelva nedstrøms Siljantjern er det også elvemusling i tillegg til gyttende laks og sjørret. NVE er enig med Fylkesmannen at det er viktig at det opprettholdes minstevannslipp for å ikke skade elvemusling og yngel av laks og sjørret. Andre registrerte fiskearter av forvaltningsmessig interesse er ål og havniøye. Vi vurderer at ål i svært liten grad blir påvirket av tiltaket når det slippes minstevannslipp i fra Ålgårdstad dam og Siljantjern dam. Vi har lite kunnskap om havniøye men vet at den trolig foretrekker elver med moderate strømførhold, og forekommer derfor mest i nedre deler av Herrelva. Ved slipp av minstevannføring vil trolig havniøye i liten grad bli påvirket av tiltaket.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5, dersom det slippes minstevannføring som avbøtende tiltak.

Minstevannslipp

NVE mener nedtappingen av Kilevannet må skje gradvis for at fisk og andre levende organismer kan forflytte seg til dypereliggende partier av vannet. NVE vurderer at det må slippes kontinuerlig minstevannføring fra Kilevann for å ivareta bestanden av elvemusling i vassdraget mellom Kilevann og Siljantjenn. Vi legger til grunn, som opplyst fra tiltakshaver og Fylkesmannen, at Bamble Jeger- og fiskeforening vil sørge for at vassdraget nedstrøms dammen i Siljantjern blir tilført vann i alle tørre perioder i løpet av våren/sommeren. Alminnelig lavvannføring fra Kilevann er beregnet til 88 l/s. NVE vurderer at det må sikres et minstevannslipp på minimum 40 l/s fra Kilevann for å sikre bestandene av fisk og elvemusling i vassdraget. Minstevannføringen må slippes i alle faser av prosjektet, også under oppfylling av Kilevannet når reparasjonen av dammen er ferdigstilt. Om tilsiget er stort under oppfyllingen av Kilevann kan dameier vurdere å åpne tappeluker slik at vannføringen i elva nedstrøms får noe større vannføring.

Ved å ta slike hensyn kan ikke NVE se at senkning av vannstanden i Kilevann er til varig skade for noen kjente allmenne interesser.

Vernet vassdrag

Vernegrunnlag: Vassdragets elver, vann og myrer er sentrale deler av et lavtliggende landskap som stedvis er dominert av flere store og til dels sterkt forgreinete vann med tilhørende elveløp, før utløpet i Frierfjorden. Botanikk, fuglefauna og vannfauna inngår som viktige deler av naturmangfoldet. Viktig for friluftslivet. Nærhet til større tettsteder. NVE vurderer at den midlertidige senkningen av vannstanden i Kilevann ikke nevneverdig berører vassdragsvernet.

Vurderinger og oppsummering

NVE legger vekt på at tiltaket er midlertidig og strengt nødvendig for å kunne gjennomføre sikring og vedlikehold på Ålgårdstad dam.

Arbeidene er planlagt gjennomført i perioden med økende bruk av vannet for friluftsliv. NVE vurderer at tiltaket i stor grad er til ulempe for friluftslivsbruken av Kilevann. Vi mener at arbeidene som skal utføres på dammen i Kilevannet er strengt nødvendige for fremtidig sikkerhet ved dammen og opprettholdelse av vannstanden. Fløtningen i vassdraget ble avsluttet på 60- tallet og det har ikke vært behov for manøvrering av vannet til dette formålet etter dette. Tidligere eier av dammen, Skiensfjorden Fellesfløtningsforening, manøvrerte vannet med tanke på å holde stabil vannstand etter at fløtningen opphørte. NVE har tidligere vurdert at nåværende eier har hatt rett til å videreføre denne manøvrering med formål om å holde så stabil vannstand som mulig i Kilevann. Vi vurderer at all regulering utover dette, med bakgrunn i at vassdraget er vernet, friluftslivsinteresser, anadrom fisk og elvemusling, er søknadspliktige tiltak jf. § 8 i vannressursloven og skal forelegges NVE.

NVE vurderer at en midlertidig nedtapping på 1,75 meter trolig i liten grad vil påvirke akvatisk miljø i Kilevannet. Det kan imidlertid bli problem for utøvelsen av enkelte deler av friluftslivet som utøves på og ved vannet. Det er derfor viktig at arbeidene gjennomføres så raskt som mulig.

NVE ble 08.05.2020 gjort kjent med at selve reparasjonen og vedlikeholdet på dammen skulle bli ferdig 10.05.2020 og at dameier skulle stenge dammen for oppfylling. NVE vurderer det som viktig at det må slippes en minstevannføring for å ivareta bestandene av elvemusling og fisk i elva nedstrøms Ålgårdstad dam, til Kilevann oppnår normal vannnivå igjen.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Bamble bruk AS kan senke vannstanden i Kilevann med inntil 1,75 meter over en periode på maksimalt en uke i perioden 13.05.2020 til 20.05.2020.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Det skal til enhver tid slippes en minstevannføring på minimum 40 l/s til Bolvikelva så lenge Kilevann er nedtappet. Det skal også slippes minstevannføring i oppfyllingsperioden til vannstanden på normalt nivå igjen og sikrer naturlig overløp/tilrenning til Bolvikelva.
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden er senket.
- Perioden med lavere vannstand enn normalvannstanden må gjøres så kort som mulig.
- Det skal varsles med skilt på stedet om hvorfor Kilevann er nedtappet, slik at brukere av området blir orientert.

- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Bamble bruk AS har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Det kan være utfordringer knyttet til koronaviruset. Dersom det ikke er mulig å sende en klage innen tre uker, må det sendes en begrunnet søknad om utsatt klagefrist til nve@nve.no. Se også informasjon om frister i forbindelse med koronapandemien på våre nettsider: <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/andre-nyhetssaker/nves-frister-gjelder-som-normalt-soknader-behandles-enkeltvis/>.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

FYLKESMANNEN I VESTFOLD OG TELEMARK
Skien kommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: - Skrive hvilket vedtak du klager på. - Skrive hvilket resultat du ønsker. - Opplyse om du klager innenfor fristen. - Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.